

Riktlinjer för Preoperativa hudförberedelser

Bakgrund

Ett operativt ingrepp medför risk att drabbas av sårinfektion som kan orsakas av patientens egen hudflora. För att minska risken för sårinfektioner bör en korrekt preoperativ huddesinfektion göras för att minska antalet bakterier på kroppen.

Kroppens normala bakterieflora växer i form av mikrokolonier och vid dusch med vanlig tvål slås mikrokolonierna sönder och bakterierna sprids ut jämnare över huden vilket innebär att mängden bakterier minskar något.

Dusch med klorhexidintvål minskar bakteriemängden påtagligt då klorhexidin har en bakteriedödande effekt. Vid upprepad tvättning med klorhexidintvål förstärks effekten. Att tvåla in sig två gånger efter varandra med avsköljning emellan, s.k. dubbeldusch, ökar chansen att alla delar på huden desinfekteras. Klorhexidintvålen har också en kvardröjande effekt som gör att bakteriemängden på huden återgår till normal nivå först efter cirka fem dagar.

Helkroppstvätt

Det är ingreppets art som avgör på vilket sätt helkroppstvätten ska ske. Vid ingrepp där risken för infektion orsakad av patientens egna hudbakterier är stor rekommenderas helkroppstvätt med desinfekterande tvål (exempelvis tvål med Klorhexidin 4%). Då görs minst två dubbelduschar för att få effekt. Inför övriga operationer rekommenderas dusch och schamponering med vanlig tvål och schampo som ska ske vid två tillfällen.

Programmet för helkroppstvätt/helkroppsdesinfektion påbörjas dagen före operationen och fullföljs på operationsdagen. Det är viktigt att patienterna får en tydlig instruktion om tillvägagångssättet. Se bruksanvisning från leverantören.

Var frikostig med hjälp till patienten. Tvättningen ska genomföras noggrant och omfatta hela hudkostymen. Tänk på hårbotten, naglar, genitala, hudveck, navel och rygg. Effekten uteblir på hud som inte tvålas in, ett sätt att öka chansen att alla delar av huden tvättas/desinfekteras kan vara att ta en s.k. dubbeldusch (se nedan). Förse patienten med rena kläder och en renbäddad säng efter helkroppstvätten.

I de fall patienten utför preoperativ helkroppstvätt/helkroppsdesinfektion i hemmet måste skriftlig information ges.

Dokumentera och rapportera till operationspersonalen hur de preoperativa hudförberedelserna har utförts.

Dusch med klorhexidintvål eller vanlig tvål

Behandlande läkare avgör om det planerade ingreppet är av sådan art att dubbeldusch med klorhexidintvål ska utföras. Detta rekommenderas såsom vid:

- kärlkirurgi
- ortopedkirurgi
- övrig implantatkirurgi
- transplantskirurgi
- neurokirurgi
- thoraxkirurgi
- annan kirurgi där patientens hudflora kan utgöra risk för allvarlig infektion.

Dubbeldusch med klorhexidintvål

Minst två preoperativa dubbelduschar med klorhexidintvål utförs med minst sex timmar mellan dubbelduscharna innan operationen. Den sista dubbelduschen ska tidsmässigt ske så nära operationen som möjligt. Klorhexidin kräver en viss inverkningsstid (3-5 min).

- Avlägsna alla smycken, även piercing
- Blöt hela kroppen
- Stäng av duschen
- Tvåla in med klorhexidintvål 40 mg/ml = 4 % (Descutan®/Hibiscrub®)
- Börja med hår, hårbotten, ansikte, överkropp, därefter ben och fötter. Var särskilt noga med näsa, armhålor, navel, ljumskar och genitalia. Använd inte klorhexidintvål i hörselgången och undvik kontakt med ögonen.
- Skölj av
- Upprepa samma procedur
- Torka med ren handduk
- Ta på rena kläder samt renbädda sängen.

För att säkerställa att tvättningen utförs korrekt bör personalen instruera och hjälpa patienten. Plansch med instruktioner, som finns att beställa via klorhexidintvålens tillverkare, ska finnas i duschtrymmet. Informera patienten om att inte använda schampo, tvål, duschcrème eller hudlotion mellan eller efter helkroppstvättarna. Dessa medel kan försämra klorhexidintvålens effekt och skall därför undvikas.

Skulle irritation i huden uppstå i samband med dubbeldusch med klorhexidintvål används istället vanlig tvål.

Dusch med vanlig tvål

Dusch med vanlig tvål och schampo upprepas vid två tillfällen där sista duschen ska ske så nära operationen som möjligt. Patienten ska få ren handduk, rena kläder samt en renbäddad säng.

Akut kirurgi

Vid akuta operationer anpassas helkroppstvätten eller helkroppsdessinfektionen till patientens tillstånd. Ansvarig läkare avgör hur och i vilken omfattning helkroppstvätt/dessinfektion ska utföras. Om preoperativ helkroppstvätt inte genomförts görs om möjligt lokal dubbeltvätt med klorhexidintvål 4 %. Dokumentera och rapportera till operationspersonalen hur de preoperativa hudförberedelserna har utförts.

Uppskjuten operation

Om operationen senareläggs men ändå sker under det planerade operationsdygnet måste behovet av ny dubbeldusch bedömas från fall till fall. Behandlande läkare avgör. Skjuts operationen upp mindre än 5 dagar ska en ny dubbeldusch göras och utföras så nära operationen som möjligt. Om operationen skjuts upp mer än 5 dagar upprepas hela proceduren med minst två dubbelduschar.

Håravkortning

Rakning får inte förekomma då det ökar infektionsrisken. Hårväxt inom operationsområdet innebär ingen ökad infektionsrisk. Håravkortning är ingen infektionsförebyggande åtgärd. Hår kan däremot behöva tas bort av operationstekniska skäl, att de kan hindra vidhäftning av tejp, plastfilm eller för att de kan falla ned i såret och där utgöra främmande kropp. Håravkortning görs med elektisk klippmaskin med engångsblad av operationspersonal så nära ingreppet som möjligt.

På operationsavdelningen

Förberedelse av operationsområdet med intakt hud, se avsnitten peroperativ vård (Intraoperativvård) i Vårdhandboken, [HÄR](#)